

FACTSHEET

Auteursrecht op software

Auteursrecht op software: bescherming, eigendom en contractuele risico's

Software is voor veel organisaties een van de meest waardevolle digitale activa. Toch is er rondom de juridische bescherming ervan opvallend veel onduidelijkheid. Wie heeft de auteursrechten op de broncode die jouw ontwikkelteam heeft geschreven? Wat gebeurt er als je een extern bureau inhuurt? En wat staat er eigenlijk in de algemene voorwaarden van je leverancier?

Het auteursrecht op software is in de Europese Unie geharmoniseerd via de Softwarerichtlijn (Richtlijn 2009/24/EG) en in Nederland geïmplementeerd in de Auteurswet (Aw). De wet geeft antwoord op veel vragen — maar dat antwoord valt partijen in de praktijk regelmatig tegen. En het recht staat niet stil: recente uitspraken van het Hof van Justitie van de EU zorgen voor nieuwe discussies over klassieke uitgangspunten.

Bescherming

Eigendom

Contractuele risico's

In deze factsheet behandelen wij:

- Wanneer software auteursrechtelijk beschermd is
- Wie de rechthebbende is in verschillende situaties
- Wat wél en níet onder de bescherming valt
- Welke contractuele risico's er spelen en hoe je die voorkomt

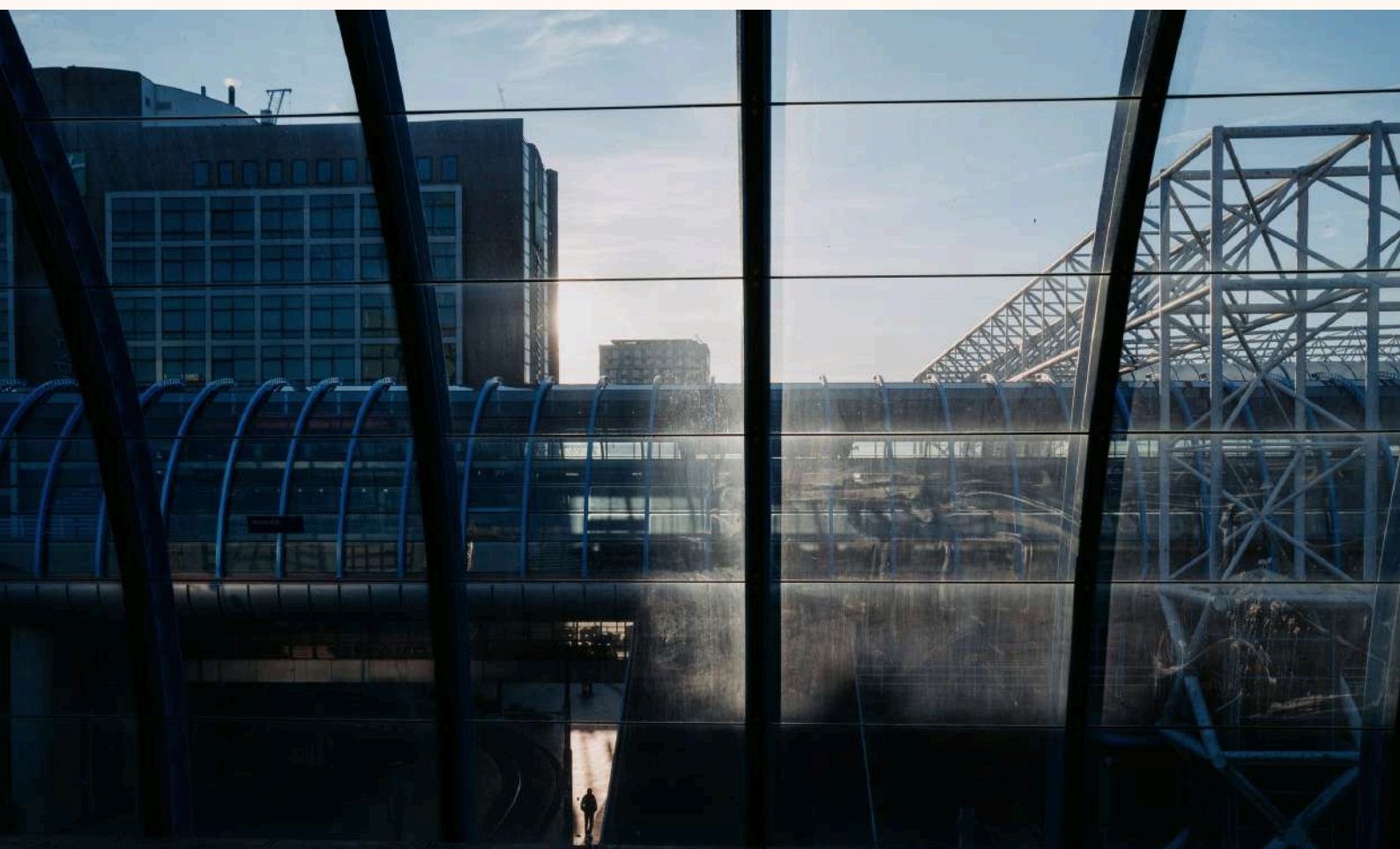

Wanneer is software beschermd?

Auteursrecht ontstaat automatisch — zonder registratie of andere formaliteiten — op het moment dat een werk wordt gemaakt. Dat geldt ook voor software. Voor bescherming onder de Auteurswet en de Softwarerichtlijn moet de software aan drie cumulatieve eisen voldoen:

Vereiste	Toelichting
Eigen oorspronkelijk karakter	De software is niet ontleend aan het werk van een ander. Toevallige gelijkenissen zijn toegestaan; bewuste ontlening niet.
Persoonlijk stempel van de maker	De software is het resultaat van creatieve menselijke arbeid waarbij de ontwikkelaar persoonlijke keuzes heeft gemaakt. Puur technisch gedwongen code valt buiten de bescherming.
Vatbaarheid voor zintuigelijke waarneming	De software moet waarneembaar zijn. Aan dit vereiste wordt bij software vrijwel altijd voldaan.

De drempel voor bescherming ligt in de praktijk laag. Uit vaste rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie en de Hoge Raad volgt dat al snel sprake is van bescherming, zolang de ontwikkelaar bij het schrijven van de code enige creatieve vrijheid heeft gehad. Denk aan de structurering van de code, de gekozen architectuur of de wijze waarop een probleem is opgelost.

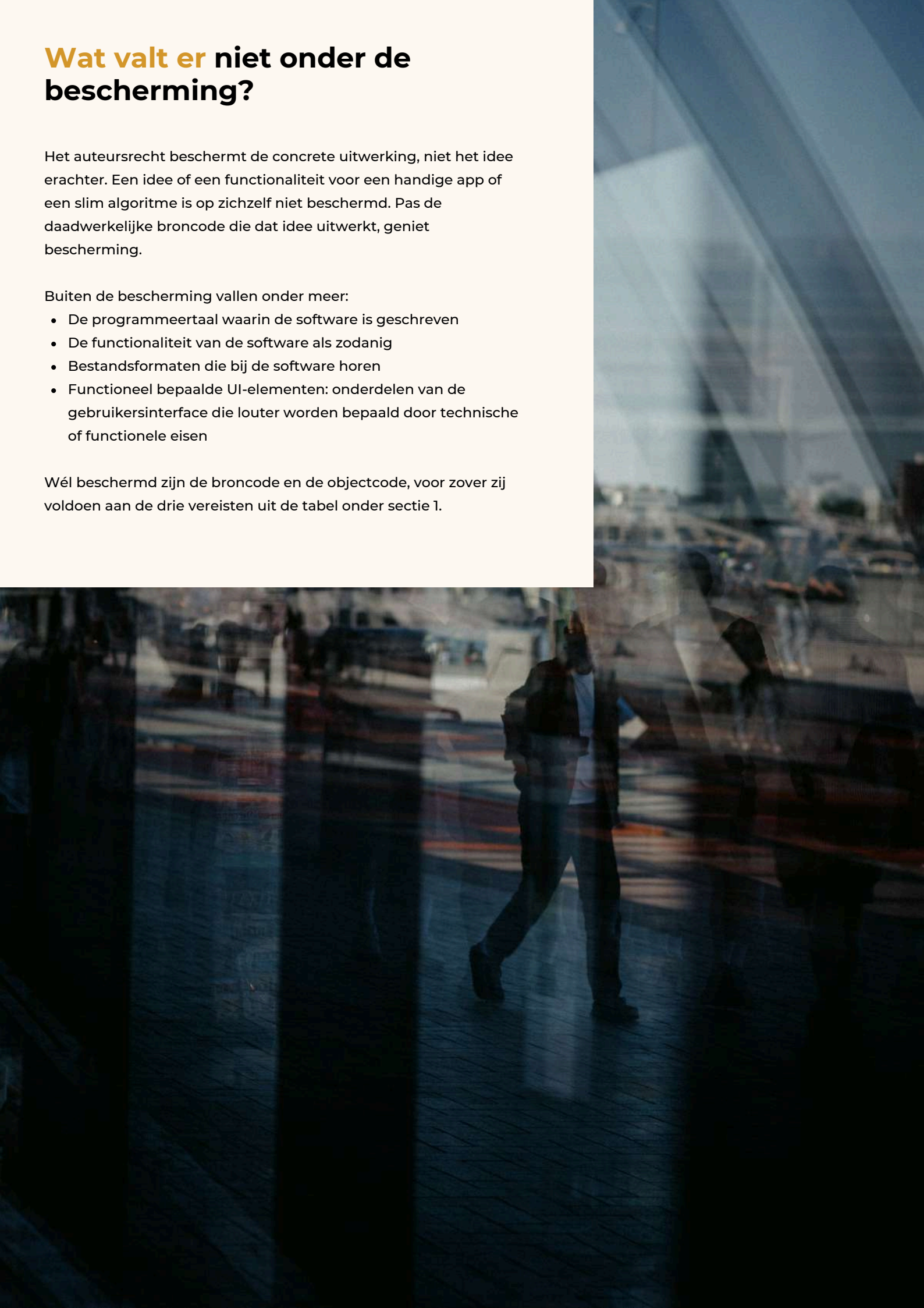
Wat valt er niet onder de bescherming?

Het auteursrecht beschermt de concrete uitwerking, niet het idee erachter. Een idee of een functionaliteit voor een handige app of een slim algoritme is op zichzelf niet beschermd. Pas de daadwerkelijke broncode die dat idee uitwerkt, geniet bescherming.

Buiten de bescherming vallen onder meer:

- De programmeertaal waarin de software is geschreven
- De functionaliteit van de software als zodanig
- Bestandsformaten die bij de software horen
- Functioneel bepaalde UI-elementen: onderdelen van de gebruikersinterface die louter worden bepaald door technische of functionele eisen

Wél beschermd zijn de broncode en de objectcode, voor zover zij voldoen aan de drie vereisten uit de tabel onder sectie 1.

Wie is de rechthebbende?

De hoofdregel uit artikel 1 Auteurswet is helder: het auteursrecht komt toe aan de maker — degene die de creatieve keuzes heeft gemaakt en zijn persoonlijk stempel op het werk heeft gedrukt. In de praktijk werken ontwikkelaars echter zelden alleen. Bij meerdere makers maakt de wet onderscheid:

Situatie	Regeling
Samengesteld werk	De bijdragen zijn afzonderlijk te onderscheiden. Iedere maker heeft het auteursrecht op zijn eigen bijdrage en kan dat zelfstandig handhaven.
Gemeenschappelijk auteursrecht	De bijdragen zijn onlosmakelijk verweven. Alle makers hebben het auteursrecht gezamenlijk en moeten elk toestemming geven voor exploitatie (art. 26 Aw).

Op de hoofdregel bestaan drie belangrijke uitzonderingen.

Uitzondering 1 — Werkgeversauteursrecht (art. 7 Aw)

Wanneer een werknemer in het kader van zijn dienstverband software maakt, wordt de werkgever als maker aangemerkt en verkrijgt hij het auteursrecht. Hiervoor gelden twee vereisten:

1. Er is sprake van een arbeidsovereenkomst (gezagsverhouding, loon, duurzame relatie).
2. Het maken van de software valt binnen de taakomschrijving van de werknemer.

In de praktijk zijn er diverse grensgevallen:

- Software buiten werktijd: kan alsnog onder het werkgeversauteursrecht vallen als het binnen de taakomschrijving valt.
- Stagiairs: vallen in beginsel buiten het werkgeversauteursrecht.
- Freelancers en ZZP'ers: in beginsel geen werkgeversauteursrecht, maar de grens tussen arbeidsovereenkomst en opdrachtovereenkomst is niet altijd scherp. Of er sprake is van een arbeidsovereenkomst hangt niet alleen af van wat er op papier staat, maar ook van hoe de

samenwerking in de praktijk eruitziet — zo bevestigde de Hoge Raad in het Deliveroo-arrest (HR 24 maart 2023, ECLI:NL:HR:2023:443)¹

Actuele ontwikkeling — ONB-arrest (HvJ EU 6 maart 2025, ECLI:EU:2025:141)

Het Hof van Justitie van de EU plaatste recent vraagtekens bij wettelijke regelingen die auteursrechten zonder toestemming overdragen. In de ONB-zaak oordeelde het Hof dat een Belgisch Koninklijk Besluit waarbij naburige rechten van muzikanten verplicht werden overgedragen, in strijd was met het Unierecht. Hoewel de zaak betrekking had op naburige rechten, stellen Nederlandse juristen zich inmiddels de vraag of het werkgeversauteursrecht in het licht hiervan houdbaar blijft. Voorlopig lijkt het Nederlandse systeem stand te houden dankzij de tenzij-clausule in artikel 7 Aw — maar de ontwikkelingen verdienen opvolging.

[1] <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:HR:2023:443>

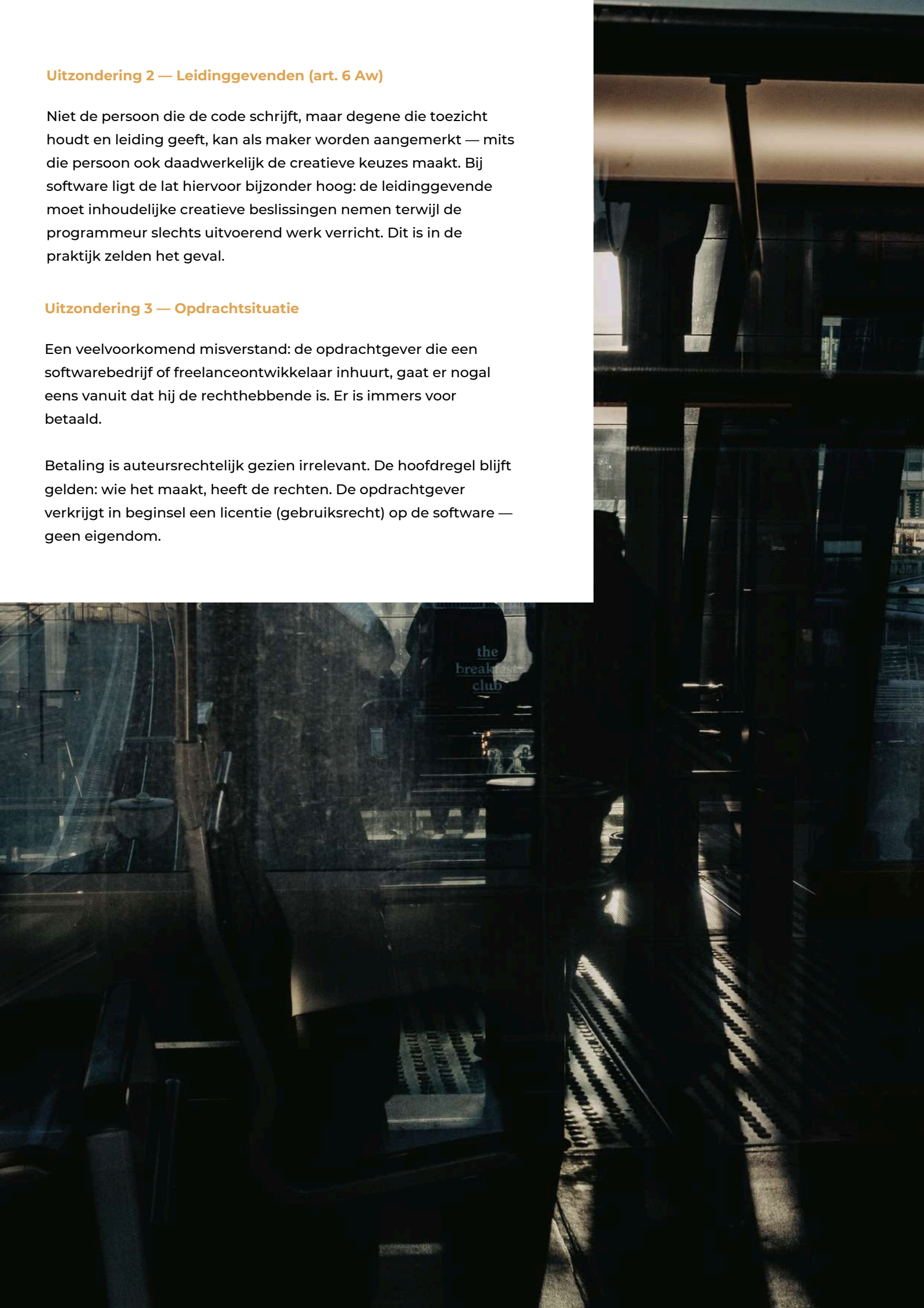
Uitzondering 2 — Leidinggevenden (art. 6 Aw)

Niet de persoon die de code schrijft, maar degene die toezicht houdt en leiding geeft, kan als maker worden aangemerkt — mits die persoon ook daadwerkelijk de creatieve keuzes maakt. Bij software ligt de lat hiervoor bijzonder hoog: de leidinggevende moet inhoudelijke creatieve beslissingen nemen terwijl de programmeur slechts uitvoerend werk verricht. Dit is in de praktijk zelden het geval.

Uitzondering 3 — Opdrachtsituatie

Een veelvoorkomend misverstand: de opdrachtgever die een softwarebedrijf of freelanceontwikkelaar inhuurt, gaat er nogal eens vanuit dat hij de rechthebbende is. Er is immers voor betaald.

Betaling is auteursrechtelijk gezien irrelevant. De hoofdregel blijft gelden: wie het maakt, heeft de rechten. De opdrachtgever verkrijgt in beginsel een licentie (gebruiksrecht) op de software — geen eigendom.

Licentie of overdracht?

Het onderscheid tussen een licentie en een volledige overdracht van auteursrecht is in de praktijk cruciaal — en vormt de kern van veel conflicten tussen opdrachtgevers en softwareleveranciers. Bij een licentieovereenkomst voor software geeft de rechthebbende toestemming om de software te gebruiken onder bepaalde voorwaarden, zonder het auteursrecht zelf over te dragen. Een licentieovereenkomst kan breed of beperkt zijn: zij bepaalt bijvoorbeeld of de software mag worden aangepast, verder ontwikkeld of aan derden ter beschikking gesteld. Het opstellen van een evenwichtige licentieovereenkomst voor software vereist dan ook zorgvuldige aandacht voor de reikwijdte van het gebruiksrecht.

	Licentie (gebruiksrecht)	Overdracht auteursrecht
Wat is het?	Toestemming om de software te gebruiken onder bepaalde voorwaarden	Volledige overgang van het auteursrecht naar een andere partij
Schriftelijke akte vereist?	Alleen bij exclusieve licentie (art. 2 lid 2 Aw)	Ja, altijd (art. 2 lid 2 Aw)
Maker behoudt rechten?	Ja	Nee
Onderhoud/doorontwikkeling door derde?	Vereist aparte toestemming, tenzij contractueel geregeld	Vrij, tenzij contractueel beperkt

Softwareontwikkelaars werken doorgaans met herbruikbare bouwstenen: bibliotheken, standaardmodules en architectuurpatronen die zij bij uiteenlopende projecten inzetten. Een volledige overdracht kan hen beperken in het gebruik van hun eigen codebase. De licentieovereenkomst biedt uitkomst: de opdrachtgever krijgt wat hij nodig heeft om de software te exploiteren, terwijl de ontwikkelaar zijn bouwstenen vrij kan blijven inzetten.

Gedeeltelijke overdracht is wel degelijk mogelijk: elementen die specifiek en uitsluitend voor de opdrachtgever zijn ontwikkeld, lenen zich er juist voor om apart te worden overgedragen. Dit vereist wel dat de splitsing uitdrukkelijk in het contract is vastgelegd en goed scheidbaar is van de rest van de code.

Contractuele risico's

per situatie

Wie de rechten op software heeft, is lang niet altijd vanzelfsprekend. Dat geldt voor werkgevers die ervan uitgaan dat alle code van hun medewerkers hen toebehoort, voor opdrachtgevers die denken dat betaling gelijkstaat aan eigendom, en voor ontwikkelaars die onbedoeld afstand doen van hun eigen bouwstenen. In de onderstaande tabel staan de meest voorkomende situaties, de bijbehorende risico's en de aanbevolen maatregelen op een rij.

Situatie	Risico zonder goede contractuele regeling	Aanbevolen maatregel
Werkgever	Twijfel of software van een werknemer binnen de taakomschrijving valt	Expliciete IE-bepaling in arbeidsovereenkomst; zo nodig aparte overdrachtsakte
Opdrachtgever	Leverancier behoudt auteursrecht; opdrachtgever heeft slechts beperkt gebruiksrecht	Overdracht of brede licentie contractueel vastleggen, inclusief recht op onderhoud door derde
Ontwikkelaar / leverancier	Onbedoelde overdracht van generieke bouwstenen of herbruikbare modules	Scherp onderscheid in contract tussen generieke componenten en maatwerkonderdelen
Werknemer / freelancer	Software buiten werktijd kan alsnog toebehoren aan werkgever	Contractueel vastleggen vóór indiensttreding; bij twijfel: aparte akte

Let op:

overdracht van auteursrecht is alleen rechtsgeldig als dit schriftelijk is vastgelegd in een ondertekende akte waarin de overdracht expliciet en ondubbelzinnig is opgenomen (art. 2 lid 2 Aw). Een mondelinge afspraak of e-mail volstaat niet. Hetzelfde geldt voor een exclusieve licentie.

Hoe kan ICTRecht helpen?

Het auteursrecht op software is op het eerste gezicht overzichtelijk, maar kent in de praktijk talloze grensgevallen, open normen en bewegende jurisprudentie. Een verkeerde aanname over wie de rechthebbende is, kan verstrekken gevolgen hebben — voor de exploitatie van software, bij een overname of investeringsronde, of bij een conflict met een leverancier of oud-medewerker.

Wij adviseren organisaties op het snijvlak van intellectueel eigendom en digitale technologie. Onze dienstverlening omvat onder meer:

- IE-inventarisatie en quickscan: inzicht in de IE-positie van jouw organisatie, inclusief risico's en aanbevelingen
- IP Proof: uitgebreid assessment van jouw digitale IE-portefeuille
- Contractadvies: opstellen en reviewen van ontwikkelovereenkomsten, licenties en overdrachtsovereenkomsten
- IE-clausules in arbeids- en opdrachtovereenkomsten
- Inschatting rechtspositie en sommatietrajecten bij geschillen over software-eigendom

**Benieuwd wat wij
voor jouw organisatie
kunnen betekenen?**

Bezoek onze website voor
meer informatie.

www.ictrecht.nl/intellectueel-eigendom
020 - 663 1941